

Nr 141.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets övertagande av staden Grännas förpliktelser beträffande en icke lagfaren rådmän, vilken vid rådhusrättens i staden upphörande kommer att indragas; given Stockholms slott den 1 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. Schlyter.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter:

Enligt 2 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende äger Kungl. Maj:t beträffande stad där länsstyrelsen ej har sitt säte och i vars rådhusrätt borgmästaren är ensam lagfaren ledamot eller jämte borgmästaren endast en ledamot finnes som skall vara lagfaren, när borgmästartjänsten är ledig, även utan stadsfullmäktiges samtycke meddela förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande med domsaga, såframt

1. ändringen med hänsyn till förhållandena i såväl staden som domsagan finnes vara till gagn för rättsskipningen,
2. statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande avlöning och pension till innehavare av befattning, som genom rådhusrättens upphörande indrages, samt
3. ändringen icke medför ökad ekonomisk börda eller annan avsevärd olägenhet för staden.

Enligt gällande bestämmelser skall rådhusrätten i Gränna, vars invånarantal den 1 januari 1934 uppgick till 1,306 personer, bestå av borgmästare och två icke lagfarna rådmän. Sedan borgmästaren och den ene av rådmännen avlidit, äro dessas tjänster nu vakanta. Den återstående rådmans-tjänsten innehaves av rådmannen Sven Oscar Carlsson, som är född år 1861. Carlsson är enligt Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1812, den 12 december 1871 och den 23 oktober 1874 tillförsäkrad andel i en staden tillkommande, från vissa hemman utgående avgäld, den s. k. åttingskatten, vilken beräknas i penningar på grundval av för varje år gällande markegångstaxa. Den honom tillkommande andelen har sålunda utgått med olika belopp olika år samt uppgick under fyraårsperioden 1930—1933 till lägst 63 kronor 97 öre och högst 73 kronor 93 öre för år. Därjämte har till honom årligen utgått dels arrendeavgift för viss avlöningsjord med 150 kronor dels ock, i stället för tidigare utgående boupptecknings- och arvskiftesprovision, lön å 175 kronor jämte personligt lönetillägg av 100 kronor. Någon utfästelse från stadens sida om pensionering föreligger icke beträffande Carlsson.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 18 augusti 1933 har genom länsstyrelsens i Jönköpings län försorg utredning ägt rum rörande Grännas förenande i judiciellt avseende med Tveta, Vista och Mo domsaga. Utredningen, som verkstälts jämlikt 3 § ovannämnda lag och särskilt tagit sikte på de frågor som uttryckligen angivas i samma paragraf, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av assessorn vid Göta hovrätt Chr. Gemzell.

I sitt den 28 januari 1934 dagtecknade betänkande i ämnet har utredningsmannen — som erinrat att statsverket vid rådhusrättens upphörande eventuellt hade att övertaga stadens förpliktelser beträffande avlöningen till ovannämnde rådmän, vilken därvid komme att indragas — såsom resultat av utredningen angivit, att den ifrågasatta förändringen ur såväl stadens som det allmännas synpunkt innebure en fördel samt att densamma syntes kunna genomföras på grundval av gällande lagstiftning.

I ekonomiskt hänseende innebär utredningen att förändringen kunde väntas medföra en merkostnad för staden av 760 kronor. Härvid har emellertid räknats med att staden och icke staten skulle bestrida kostnaden för gottgörelse åt rådmannen Carlsson, därvid de till denne utgående förmånerna ansetts lämpligen bära avlösas mot en fast årlig gottgörelse av 500 kronor, med vilket belopp Carlsson förklarar sig åtnöjas. Vidare har räknats med att den blivande kommunalborgmästartjänsten i staden skulle inrättas såsom en huvudsyssla med en årlig grundlön av 6,000 kronor.

Stadsfullmäktige i Gränna hava i yttrande den 20 april 1934 över utredningen förklarat sig samtycka till att staden förenades med ifrågavarande domsaga, då stadsfullmäktige förutsatte att staden finge den hjälp med avvecklingen av rådhusrätten som angåves i 2 § lagen om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende. Stadsfullmäktige förväntade därvid att statsverket övertog kostnaden icke blott för rådmannen Carlssons pensionering utan även, så länge stadsfiskalstjänsten måste bibehållas, för avlöningen till denne. Vidare ville stadsfullmäktige framhålla, att starka skäl syntes tala för att befattningen såsom kommunalborgmästare anordnades såsom bisyssla.

Tveta, Vista och Mo häradsrätt har, efter hörande av tillkallade ombud för domsagans invånare, förklarat sig ej hava något att erinra mot stadens uppgående i domsagan.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i utlåtande den 5 november 1934 i princip tillstyrkt förslaget om stadens förenande i judiciellt hänseende med domsagan. Vid bedömande av de kostnader som förändringen skulle medföra för *staden* syntes emellertid förut omförmälda belopp å 500 kronor till gottgörelse åt rådmannen Carlsson, för vars gäldande statsverket ytterst måste ansvara, icke böra medräknas. Även om sistnämnda belopp frånräknades, syntes dock en ökning för stadens vidkommande, med utgångspunkt från utredningsmannens förslag, vara ofrånkomlig. Rimligtvis kunde staden såsom en följd av förändringen icke mot sitt bestridande tvingas till en sådan ökad ekonomisk börda, utan uppenbarligen borde det åligga statsverket att, så länge förhållandena därtill föranledde, ansvara för hela den merkostnad som av staden kunde visas hava årligen drabbat den på sådan grund. Ej heller kunde länsstyrelsen skänka förslaget i vad det avsåge att anordna kommunalborgmästarbefattningen som en huvudsyssla sitt stöd. Stadens storlek, antalet där handlagda ärenden, beskaffenheten i stort sett av dessa och övriga förhållanden motiverade nämligen icke en dylik anordning.

Göta hovrätt, som den 7 december 1934 avgivit infortrat utlåtande i ärendet, har tillstyrkt att staden i judiciellt avseende förenades med domsagan. Hovrätten hade nämligen funnit, att den ifrågasatta föreningen otvivelaktigt skulle vara till gagn för rättsskipningen. Beträffande de ekonomiska verkningarna för staden förefölle det hovrätten ligga i sakens natur, att stadens kostnader för ombesörjande av endast administrativa och kommunala uppgifter borde bli lägre än kostnaderna för såväl dessa som de judiciella uppgifterna. Enligt utredningsmannens beräkningar skulle emellertid förändringen medföra en viss ökad kostnad för staden. Hovrätten ville dock härutinnan framhålla, bland annat, att enär staden icke ovillkorligt samtyckt till förändringen, statsverket torde, i enlighet med vad som förutsattes i 2 § lagen om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende, få svara för kostnaden för pensionering av rådmannen Carlsson, varigenom den beräknade merkostnaden kunde minskas med 500 kronor,

att bibehållande tillsvidare av avlöningen till stadsfiskalen icke kunde — såsom stadsfullmäktige velat göra gällande — betraktas såsom en extra utgift för staden, enär stadsfiskalen även efter föreningen skulle komma att i oförändrad omfattning utöva sina nuvarande uppgifter, *att* i stället vid den nuvarande stadsfiskalens avgång genom förändrad organisation skulle uppkomma en icke obetydlig besparing, vartill hänsyn borde tagas, *att* om kommunalborgmästartjänsten icke skulle komma att organiseras såsom en huvudsyssla kostnaden för bestridande av de kommunalborgmästaren tillagda uppgifterna väl komme att uppgå till något lägre belopp än utredningsmannen beräknat, *att*, även om kommunalborgmästartjänsten bibehölles såsom huvudsyssla, avlöningen möjligen kunde upptagas till något lägre belopp, *samt att* en av utredningsmannen beräknad inlösningssumma för förvärvande av delaktighet i tingslagets tillgångar antagits skola amorteras på fem år med ett årligt belopp av 535 kronor, vilket belopp ju framdeles skulle bortfalla eller eventuellt kunde minskas genom en mindre skarp amortering. På grund av det anförda förefölle det hovrätten sannolikast, att man kunde utgå från att den föreslagna åtgärden skulle för staden medföra besparing i stället för merkostnad. De i 2 § omförmälda lag angivna förutsättningarna skulle således vara uppfyllda.

Statskontoret — som på grund av remiss haft att yttra sig i ärendet såvitt avsåge statsverkets övertagande av stadens förpliktelser beträffande avlöningen till förenämnde rådman ävensom rörande den ökade ekonomiska börda för staden, som kunde uppkomma genom dess förening i judiciellt avseende med domsagan — har i utlåtande den 25 januari 1935, under förklaring att intet torde vara att erinra mot den av utredningsmannen beräknade årliga gottgörelsen av 500 kronor till samme rådman, tillstyrkt framställning till riksdagen att ifrågavarande utgift måtte få bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten. I sitt utlåtande har statskontoret beträffande remissens innehåll i övrigt anført:

I fråga om den ekonomiska innebörden av omorganisationen för staden hade i föreliggande utredning verkstälts vissa beräkningar, vilkas hållbarhet under vissa angivna förutsättningar icke från stadens sida bestritts. Enligt dessa beräkningar skulle omorganisationen medföra en årlig merkostnad för stadskassan å 760 kronor. Då emellertid bland utgifterna upptagits ovan nämnda ersättning till rådmannen å 500 kronor men denna ersättning skulle komma att övertagas av statsverket, skulle den beräknade merkostnaden endast komma att omfatta ett belopp av 260 kronor. Vid sådant förhållande och då nämnda merkostnad icke syntes vara att anse såsom sådan »ökad ekonomisk börda eller annan avsevärd olägenhet för staden», som avsåges i 2 § under punkt »3» av lagen den 17 juni 1932 (nr 263) om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende, torde hinder icke möta att jämlikt bestämmelserna i nämnda lagrum meddela förordnande om Gränna stads förenande med Tveta, Vista och Mo domsaga.

Departement/s-
chefen. Om statsverket, såsom föreslagits, övertager stadens förpliktelser beträffande avlöningen till den icke lagfarne rådman vilkens tjänst i och med

rådhusrättens upphörande kommer att indragas, torde den ifrågasatta föreningen av staden och ifrågavarande domsaga icke behöva medföra någon kostnadsökning för staden. Vid sådant förhållande lära de i omförmälda lag angivna förutsättningarna för meddelande av förordnande om stadens förenande i judiciellt avseende med domsagan föreligga. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t utfärdande av föreskrift härom. Innan detta sker, måste emellertid riksdagens samtycke utverkas till statsverkets övertagande av stadens förpliktelser mot den icke lagfarne rådmannen. Mot vad statskontoret i sistnämnda hänseende föreslagit har jag icke något att erinra. Däremot torde anledning saknas att statsverket därjämte skulle, såsom staden ifrågasatt, övertaga kostnaden för stadsfiskalen. Denne befattningshavare skulle ju komma att tills vidare kvarstå vare sig staden bibehålles vid egen jurisdiktion eller icke. Vid den nuvarande stadsfiskalens avgång skulle återigen, såsom hovrätten framhållit, sannolikt kunna göras en besparing för staden.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till rådmannen i Gränna Sven Oscar Carlsson må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Tveta, Vista och Mo domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under hans återstående livstid utbetalas en årlig gottgörelse av 500 kronor, med iakttagande att å denna förmån dyrtidstillägg icke skall utgå.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Anders Lundstedt.